

Udstillinger og undersøgelser

AALBORG HISTORISKE MUSEUM

I vinterferien var der traditionen tro aktiviteter for børn – denne gang handlede det om besættelsen. Museet havde efterlyst gamle spritduplikatorer og fik mange henvendelser fra venlige mennesker, der havde en stående. Duplikatoren blev brugt til at trykke illegale blade på. Det var en stor oplevelse for børnene at skrive stencils på en gammeldags skrivemaskine og bagefter mangfoldiggøre dem på duplikatoren. Der blev også lavet slik af danske råvarer, som man gjorde det under krigen. Både ”Monty Stænger” af sukker og havregryn og ”RAF Bomber” af sukker, hakkede nødder og en smule kakao var populære hos børnene. Frihedskæmperarmbind, som man selv skulle sy, og sprællemænd med satiriske tegninger af Hitler, Himmler og Goebbels var også på programmet.

I sommeren 2013 vistes særudstillingen ”Briketeventyret i Kaas”. I 1925 startede et iværksættereventyr i Nordjylland, da industrimanden Marius Ib Nyeboe etablerede Kaas Briketfabrik. Fabrikken leverede tørvebriketter fra moseområdet ved Pandrup til industrien i bl.a. Aalborg indtil lukningen i 1966. Anlægget står i dag som en forfalden, majestætisk industribygning med en unik historie som den eneste af sin art i Danmark. Udstillingen blev til i samarbejde med frivillige fra Moselaugtet ved Moseby-Kaas.

I sommerferien brugtes Samlingshuset i Vestbjerg for første gang som sted for et større børnearrangement. Her deltog omkring 30 børn i en dag i ”Arkæologiens tjeneste”, hvor de gik med detektor, lærte om skeletter og soldede jord. Dagen var en stor succes; især var børnene meget optaget af at komme så tæt på ”rigtig levende skeletter”.

Allehelgensaften på Aalborg Historiske Museum blev et tilbudsstykke uden lige med omkring 300 mere eller mindre udklædte gæster i det mørkelagte hus. Personalet havde lagt sig i selen for at skabe de bedste rammer i ”byens uhyggeligste spøgelseshus”. Gæsterne blev modtaget af en vampyrdræber, der uddelte hvidløg og vievand til bekæmpelse af mørkets magter. Der var gys og gru og uhyggelige sagn og fortællinger i den mørke Aalborgstue. Rundt om i museet kunne man støde på uhyggelige overraskelser som en spøgelsesbrud, kæmpeulvens hule, et vandrende skelet og meget andet.

Som en ekstra fejring af Aalborg Historiske Museums jubilæum blev der i november afholdt ”History Slam” på Studenterhuset. Her deltog en række studerende fra Aalborg og Aarhus Universitet med hver deres fortolkning af et historisk emne. Det eneste krav var, at oplægget højst måtte vare 8 minutter. Det gav anledning til nogle inspirerende historier fremlagt af entusiaster. Efter fremlæggelsen var der præmier til alle og reception på Aalborg Historiske Museum.

I perioden fra midt i november frem til jul var der gratis adgang på museet, der holdt ekstra åbent for at kunne tage imod de mange børnehaver, der klippede guirlander, gik på jagt efter nissens glemte ting, og hørte julehistorier i Aalborgstuen.

Året har som altid budt på mange foredrag og rundvisninger på museet og byvandring ude i byen. Årets helt store begivenhed, museets 150 års fødselsdag, og den særudstilling, der markerede den, beskrives andetsteds i årbogen.

BOLDRUP MUSEUM

Boldrup Museum har i samarbejde med museets støtteforening været rammen om en mængde arrangementer. Der har været syltedag, færedag, julehygge, så- og pløjedag og meget mere. Museets arrangementer er som regel velbesøgte og oplever stor lokal tilslutning.

2013 bød også på en ny medarbejder på Boldrup Museum, idet museet nu har fået en ”husmandskone”. Vores nye medarbejder er således blevet fast bemanding på Boldrup Museum året rundt. Det skal give stedet den kontinuitet, der hidtil kunne være svær at fastholde, da vi havde sæsonbemanding og ingen fast bemanding om vinteren. Endvidere stod vores faste medarbejder for en weekendformidling i sommerferien bestående af sæbekassebils-bygning og maleværksted. 2013 var også året, hvor vi tog det første skridt i retning af at få omlagt formidlingen på Boldrup

Museum. Frem for udstillede museumsgenstande og ”ikke røre”-skilte er vi gået i retning af, at alt må bruges og røres. Det har betydet et stort arbejde med at fjerne museumsgenstande eller få dem godkendt til formidling. Denne proces har kørt sideløbende med en genstandsrevision og er godkendt af Kulturstyrelsen. På nuværende tidspunkt er der derfor kun enkelte registrerede genstande tilbage på Boldrup Museum. Det vil sige, at stort set alt må benyttes i formidlingsøjemed, men det har også betydet, at vi har måttet fjerne nogle genstande og stille dem på magasin, da de ikke kunne tåle almindelig brug. Derfor har vi hen over sensommeren efterlyst ting til stuehuset på Boldrup Museum, så stuen igen kan komme til at se fuldkommen beboet ud. Vi har håb om, at dette mål nås i 2014.

CIRKUSMUSEET I ROLD

Cirkusmuseet i Rold har i denne sæson åbnet en ny aktivitet ved navn ”Artistens Værksted”. Denne fysiske og aktive formidling henvender sig til alle, men ikke mindst de gæster, der kan have svært ved at få udbytte af et almindeligt museumsbesøg, får her mulighed for at få en god museumsoplevelse. Cirkushusets Støtteforening har været en stor hjælp i arbejdet med Artistens Værksted, både til fundraising, praktisk hjælp mm. Der skal lyde en stor tak til museumsforeningen for dette arbejde.

I skoletjenesten har der været en oplevelse af, at børn, der har problemer med at fastholde koncentrationen og få udbytte ud af ”traditionel” undervisning/formidling, bliver fokuserede og motiverede for at fordybe sig i noget, der er nyt og vanskeligt, når der tilbydes en formidling, hvor kroppen er i brug samtidig med, at instruktionerne formidles. Disse erfaringer har givet os mod på at udvide museets sædvanlige udstillinger med Artistens Værksted. Vi vil gerne tiltrække besøgende, som ikke nødvendigvis er interesseret i den akademiske del af cirkushistorien, men som er optaget af cirkusliv og artistfærdigheder. Vi vil også gerne kunne tilbyde oplevelser til de besøgende, der ikke er fokuserede på at læse og se på montrere, men som har lyst til at bevæge sig og selv prøve nyt.

Artistens Værksted går ikke ind og nedtoner den traditionelle formidling på Cirkusmuseet, men i stedet styrkes det samlede formidlingstilbud.

Artistens Værksted består af flere dele:

- Infodel om artistdiscipliner og skærme med instruktioner, video og lyd. Der bliver på en skærm vist, hvordan enkelte

artistfærdigheder beherskes. Der er lagt faldguld og opstillet redskaber, så man kan øve sig, mens instruktionsvideoen vises.

- Makeup og ansigtssminke opsat på væggen i flyvende artistkufferter med indlagt lys.
- Kostumer. Kopier af dragter fra museets samling er blevet syet i forskellige børnestørrelser samt enkelte i voksenstørrelse og stilles til de besøgendes rådighed.
- Interaktiv cirkusmanege, hvor de besøgende mærker illusionen af at optræde i et fyldt cirkus. I Cirkus Miehes gamle ridehus er opsat lys og lydstyring, så det altid er muligt at få den rette cirkusstemning ind, når de besøgende skal opføre deres egne numre i manegen.

Erfaringerne har efter en sæson været yderst positive. Børnefamilier, som før brugte mellem en halv og en hel time på museet, bruger nu et par timer på at se udstillingerne og lave artisteri. Også pensionister kan lokkes til at forsøge sig med artistredskaberne inde foran skærmene – og om ikke andet, så får formidlingen understreget, hvor meget træning der skal til, førend man kan lave de svære numre, som cirkusartisterne udfører rundt omkring i de danske cirkus.

Cirkusmuseet var også igen i år rammen omkring Cirkus Kroenes forestilling i Ridehuset. Det er en god oplevelse, når der kommer et rigtigt cirkus forbi og giver forestilling i det gamle 12-kantede ridehus, og på Cirkusmuseet er vi meget glade for, at vi stadig kan være med til at tilbyde cirkus i ridehuset. Året afsluttedes med julemarked i Ridehuset, hvor Rold Bylaug traditionen tro stod for booking og opstilling af stande. Et hyggeligt arrangement, der er med til at understrege museets gode lokale forankring.

GRÅBRØDREKLOSTER MUSEET

Årets første begivenhed i Gråbrødrekloster Museet var en ny-skabelse, idet musikfestivalen *Northern Winter Beat 25.* og 26. januar 2013 gennemførte to meget velbesøgte akustiske koncerter i museet. Museets plads er begrænset, og da koncerterne var meget efterspurgt, gik en del publikummer desværre forgæves. Det håber vi kan tilrettelægges bedre i 2014. Den 20. marts var det den åndelige fordybelse, der var i højsædet, da studenterpræsterne fra Aalborg Universitet, Ib Skotte Henriksen, Christian Krüger og Christen Staghøj Sinding, afholdt en stemningsfyldt klosterandagt i museets stille rum. Andagten, der er inspireret af den hellige Frans af Assisis liv og virke, havde 55 deltagere i 2013. En del almindelige publikummer deltog, men ellers var hovedpar-

ten af gæsterne denne aften universitetets udenlandske Erasmus-studerende. Andagten, der på smukkeste vis blev ledsaget af en guitarist og sangere fra Budolfi Domkirkes Kor, er for længst blevet en dejlig og fredfyldt tradition, som vi på museet ser frem til.

Årets to byvandring i middelalderens Aalborg fandt sted i juni og august, og i alt deltog 75 personer. Museumsinspektør Stig Bergmann Møller guidede med udgangspunkt i Gråbrødrekloster Museet deltagerne gennem den historiske bymidte. Undervejs blev der gjort ophold ved blandt andet Budolfi kirke, Helligåndsklosteret, Gammel Torv med Rådhuset, Østerå og Vor Frue Kirke. Der blev fortalt om det, man stadig kan opleve i byrummet, og om det, der for længst er forsvundet. Med fantasien til hjælp kunne man næsten mærke en franciskanermunk gå forbi! 31. oktober var der en aftenfremvisning af klostermuseet, og heri deltog 12 gæster. Gråbrødrenes historie var naturligvis i centrum, men der blev også tid til at berette nyt om Aalborgs ældste tider fra omkring år 750 til år 1250.

Musikfestivalen *OpenDays* gæstede museet 19. september, hvor den velanskrevne lydkunstner Jonas Olesen gav en spændende koncert. *OpenDays* festivalen sætter fokus på ny eksperimenterende musik og lydkunst, og det er glædeligt for os, at museet også kan danne ramme om disse arrangementer. Den sidste begivenhed i Gråbrødrekloster Museet i 2013 fandt sted 8. december, hvor julen blev drukket ind med smagsprøver på det gode juleøl fra Søgaards Bryghus. Hermed søger museet at holde liv i en god gammel juletradition, for også i middelalderen var juleøllet noget, man så frem til med stor glæde – og stor tørst!

HADSUND EGNSSAMLING

I 2013 intensiveredes arbejdet med at få styr på de mange registreringer, der er blevet konverteret fra programmet Arkibas til Regin, således at registreringerne bliver mere søgbare. I Museumsforeningen for Hadsund og Omegns regi blev etableret en "Billedgruppe", der fik sat navne, tid og sted på en stor mængde fotos – hovedsageligt pressefotos fra nyere tid, der henlå uden oplysninger. Denne gruppe har gjort et stort arbejde, som det faste personale ikke har mulighed for at finde tid til.

Året igennem havde vi en række tilbud om foredrag og arrangementer, og vi har glædet os over den store interesse, der er for disse tiltag. Den 17. januar fortalte arkæolog Lars Egholm om forrige års spændende udgravninger i Mariagerfjord Kommune. Vi hørte om stortstensgraven i Visborg, middelalderhuset i Ko-

rup, resultaterne fra udgravningerne i forbindelse med nedlæg-
gelse af rørledning til det nye renseanlæg m.v. Spørgelysten var
stor, og det blev en lang aften.

Fastelavnsmandag den 11. februar fortalte museumsinspektør
Lise Andersen om fastelavnstraditioner i Østjylland: "Soldater og
bajadser". Fra magasinerne var udstyret fra Hadsunds fastelavns-
båd fundet frem, ligesom udstyr fra de omliggende landsbyers
soldateroptog var udstillet. Efter foredraget blev der drukket
kaffe og spist fastelavnsboller, som Museumsforeningen for Had-
sund og Omegn havde fremtryllet.

I forbindelse med påsken åbnede vi en lille udstilling, som vi
kaldte "Spændende nyt fra samlingerne". Trods en meget selektiv
indsamlingspolitik forøges samlingerne hen ad vejen, og her var
en lejlighed til dels at vise nogle af nyerhvervelserne, dels at for-
tælle publikum om, hvordan vi udvælger, hvad der bør bevares
for eftertiden.

Den 28. oktober var "skolestuen" i Hadsund Egnssamling
stopfyldt af publikum, der gerne ville høre museumsinspektør
Lise Andersen fortælle "Noget om bondetøj". Fra magasinerne
var fundet eksempler på egnens bondetøj, primært fra 1800-tallet.
Hadsund Egnssamling har en meget fin tekstilsamling, som vi her
fik lejlighed til at fortælle om.

Første søndag i advent åbnedes juleudstillingerne, og denne
dag var der forskellige boder, hvor husflidsfolk solgte deres pro-
dukter. I ugen efter havde kustode Joan Jakobsen besøg af sam-
tlige førsteklasse-børn fra Hadsund Skole, hvor der blev klippet
traditionelt julepynt. Der blev også tid til at snakke om jul i
gamle dage, og børnene fik hilst på møllenissen Nis i Møllehi-
storisk Samling.

De sidste tre måneder af 2013 var museumsinspektør Lise
Andersen frikøbt til at løse en opgave for Godthåb Hammer-
værk. Lise Andersen har endvidere formidlet den lokale historie
gennem 9 foredrag, 5 byvandring og 2 guede busture for for-
eninger og institutioner i lokalsamfundet.

HALS MUSEUM

De senere år har været en turbulent tid for Hals Museum, men
det har bestemt ikke sat museet i stå. I foråret 2013 fik muse-
umsinspektør Morten Pedersen bevilget orlov til et treårigt forsk-
ningsprojekt ved Syddansk Universitet om danske virksomheder
og særligt F.L. Smidth & Co.'s etablering i Asien før 1939. Han
afløses i projektperioden af museumsinspektør Thea Højvang

Rasmussen, uddannet cand. mag. i historie og antropologi. Med en ny person på inspektørposten kom der i 2013 fornyet fokus på formidlingen ved Hals Museum. Det kom især til udtryk ved årets renæssancemarked; "Sortkrudtsfestival på Hals Skanse". Sortkrudtsfestivalen er et af museets mest populære arrangementer, der igen i 2013 tiltrak et stort publikum. Her kunne museet præsentere et omfattende og spændende program med alt fra af-fyring af geværer og kanoner til fægteopvisning, renæssancesang, gøgl og musik.

Inspektørskiftet gik til dels ud over årets besøgstal, men fremadrettet venter der en række ændringer for museet, som skal styrke den faglige profil og give mulighed for flere aktiviteter på museet. Førsteprioritet er istandsættelse af Tøjhuset, som museet har til huse i. Istandsættelsen vil indeholde en ind- og udvendig renovering sammen med en udskiftning af de permanente udstillinger, som er en del af planerne for renoveringen af hele skanseanlægget. Derfor påbegyndtes der allerede i 2013 en flytning af museets samling fra Tøjhuset til "Samlingshuset", hvor genstandene vil få optimale opbevaringsforhold.

HOBRO MUSEUM OG HOBRO LOKALHISTORISKE ARKIV

Hobro Museum begyndte året med et åbent hus-arrangement i samarbejde med museets støtteforening. Beskyttelsesrummet i museets have blev denne dag åbnet for offentligheden. Ligeledes var der lavet aftale med boligforeningen ved Fortunaparken om, at beskyttelsesrummet fra den nu nedrevne spritfabrik også blev åbnet for offentligheden denne dag. Det blev et fint arrangement, hvor der var mulighed for at se et offentligt og privat bygget beskyttelsesrum fra Anden Verdenskrig. Mange lagde en søndagstur forbi museet, fik en kop Rich's og besøgte de to beskyttelsesrum.

2013 bød også på en ny udstilling med navnet "Det glemte Hobro – Byhistorie 1150-1750". Målet med den arkæologiske udstilling var at vække den ældste byhistorie til live igen. I årene 1975 til 1978 fandt der flere udgravninger sted i bymidten, og i perioden 2001-2007 samt i 2012 blev der atter gravet i byens fortid. Fund og fortællinger fra disse udgravninger bidrager til at give et samlet billede af Hobro fra 1150 til 1750, en periode, som vi hidtil ikke har haft et ret godt overblik over, da mange af de skriftlige kilder er forsvundet i forbindelse med brandene i Hobro. Udstillingen løber sæson 2014 med.

Sæsonen blev afsluttet med en Uuuhyggeelig byvandring på allehelgensaften. På trods af regn og rusk mødte der mange op, som fik en times gåtur i Hobro krydret med historierne om spøgeri, henrettelser og gammel overtro.

Hobro Lokalhistoriske Arkiv har igen i 2013 haft mange brugere. Det er rart at se, at vores samling kommer mange, især slægtsforskere, til nytte. Arkivet har, stort set, åbent hver onsdag året rundt, hvor folk kan komme ind og benytte vores arkivalier. Ligeledes modtager arkivet rigtigt mange lokalhistoriske forespørgsler fra lokalhistorisk interesserede, husejere, slægtsforskere og mange, mange flere.

LYSTFARTØJSMUSEET

Lystfartøjsmuseet har haft en fin sæson, hvor der i udstillingsregi blev budt på en mindre særudstilling "Dansk Sejllunion 1913-2013" i forbindelse med Dansk Sejllunions jubilæum. Udstillingen faldt fint i tråd med de øvrige udstillinger og var med til at give et indblik i de danske sejlklubbers organisering og konkurrencearbejde. Lystfartøjsmuseet bød igen i år på gratis adgang i forbindelse med uge 33 "Kunst og Kultur på havnen i Hobro", og det benyttede mange sig af. Udvendigt er Lystfartøjsmuseet endvidere blevet malet i 2013, så det nu fremstår præsentabelt.

Lystfartøjsmuseet har i 2013 kunnet mærke, at især "Fjordens Dag" i 2013 ikke havde fået et kommunalt tilskud og derfor kun blev afholdt i et begrænset omfang. "Fjordens Dag" har hidtil været et af de store tilbagevendende arrangementer, som Lystfartøjsmuseet deltog i. Arrangementets nedtoning betød langt færre besøgende på havneområdet og derfor også på Lystfartøjsmuseet denne dag.

Museets støtteforening har igen i år gjort et stort stykke arbejde i form af fotografering af genstande, opbakning og ikke mindst altid venlig hjælp.

LINDHOLM HØJE MUSEET

Lindholm Høje Museum fik også i 2013 fremgang i besøgstallet, men det var især vores aktiviteter og vores nyindretning af museumsbutikken, der fik opmærksomhed. Vi har i år satset på, at museumsbutikkens udseende og varesortiment er en del af formidlingen på museet. Der er kommet mange nye varer, og det har givet et bedre salg end i de forrige år. Den megen sne i vin-

teren 2012-13 gjorde det svært at tiltrække gæster til andet end den fremragende kælkebakke, som fortidsmindet også er. I begyndelsen af februar havde vi vikingebandet Krauka til koncert, men kun få tog mod dette anderledes musiktilbud, som til sidst endte med kædedans rundt i museet. I vinterferien var der godt gang i museet ved besøg af vikingegruppen, som på fremragende vis demonstrerede deres håndværk. Brikvævning, snedkerarbejde og nålebinding var bare noget af det, der kunne opleves. I en lille udstilling blev de nye udgravninger ved Vor Frue Kirke i Aalborg fremvist, og samtidigt med dette opførte vi til stor glæde for både børn og voksne et skeletshow i Aalborg Portlandsalen. Næsten intet er mere spændende end at komme helt tæt på det skjulte i vores krop.

Ved undersøgelserne og udgravningerne nær Sønder Tranders Kirke (se årbog fra 2012) fremkom en mindre sølvskat fra vikingetiden. I sølvskatten var også en af de sjældne valkyriefibler. Dette fine fund med dets mange grene ud i den store verden blev i foråret 2013 udstillet på museet. Maj og juni er normalt de måneder, hvor museet har fleste besøg af skoleklasser. Det var dog anderledes i år, da skolelærernes lockout gjorde, at vi havde et fald af skolebesøg. Vi entrerede derimod med gratis adgang for voksne med et lockoutramt barn. Vi havde et godt besøg af børnehaver, og de to børnehavedage i juni var overbookede med over 100 børn hver dag. Vikingekampgruppen Ihwar gav en fin opvisning som vikingekrigere, der gav børnene lyst til at erobre "højen" med kæppe fundet i græsset. På Aalborg Regatta rykkede museet ud, iklædt vikingetøj og medbragt vikingetelt, og tog mod skolebørn. Der kom gang i vikingelegene såsom tovtækning og troldehoved, selv om det regnede nok så flot hele formiddagen. Skt. Hans Aften er som altid en god tradition på Lindholm Høje og i år var vejret med os, da rådmand Thomas Kastrup-Larsen holdt årets bålale.

2013 var også året, hvor museet og Lindholm Høje Vikingegruppen blev knyttet mere sammen. Sidst i juni lagde Vikingegruppen igen i år et stort arbejde i et inspirerende og flot anlagt vikingemarked. De deltog også i Aalborg Historiske Museums 150 års jubilæumsfest den 9. juni. De var et festligt og fagligt relevant indslag foran det tidligere posthus i Aalborg midtby. I september var der vikingeweekend med vikingetelte foran ildmagerens værksted, og igen til vores julemarked i december kom de forbi og solgte hjemmelavede vikingeprodukter. Vi har stor glæde af hinanden, og de kommende år vil byde på flere besøg og aktiviteter sammen med gruppen på museet.

I foråret indgik Nordjyllands Historiske Museum et samarbejde med flere væsentlige vikingelokaliteter i Danmark og Nationalmuseet. Dette vikingesamarbejde skal give mere fokus på de mange muligheder, der er for at opleve autentiske, originale og historisk korrekte vikingeaktiviteter for vores gæster. I Nordjyllands Historiske Museum er det Vikingecenter Fyrkat og Lindholm Høje Museet, der skal stå for disse vikingeaktiviteter. Mange ting er på tegnebrættet i dette samarbejde, og en af de ting, vi nåede i 2013, var at afholde en temaeftermiddag om vikingerne på radiokanalen P4. Den 19. juni holdt vi sammen med P4 Nordjylland 1013 på Lindholm Høje. I studiet sad museumsdirektør Lars Christian Nørbach og kommenterede indslagene. På Lindholm Høje var der besøg af Svend Tveskæg, som var ved at proviantere på vej til England. I dette tiltag var Vikingegruppen Lindholm Høje også meget aktiv. Anne Mette Gielsager Pedersen fra Vikingecenter Fyrkat, der netop har udgivet en kogebog om vikingemad, lavede sammen med Jesper Lyngø fra Lindholm Høje museumscafeen et originalt og indbydende vikingemåltid.

I efterårsferien kunne børnene på museet udgrave fund og lave deres egen udstilling. Aktiviteten stod vores praktikant Rene Gravgaard Pedersen fra Aarhus Universitet for, og det var en del af hans speciale. I samme ferie var Det cyklende Teater på besøg og spillede børneforestillingen ”...Og ravnene så”, som var en historie fra den nordiske mytologi. Året sluttede med en weekend med jul i vikingernes land. Børneklubben Hugin og Munin kom og lavede vikingejulegaver, og der var fortællinger om oprindelsen af jul, samt hvilke juletraditioner, vi kan takke vikingerne for.

MARIAGER MUSEUM

I februar indgik Mariager Museum i et samarbejde med Visit-Mariagerfjord om opbygningen af en stand på en turistmesse i Herning. Standen var indrettet som en gammel købmandsbutik med inventar udlånt fra museet. Herfra gjorde turistfolkene reklame for den nyudnævnte Cittaslow by – og dermed også for Mariager Museum.

I foråret fik vi lavet visse bygningsforbedringer. En usikker trappe blev repareret, og lærer Niels Erik Christensen, Visborg, sørgede for at dreje en tro kopi af den udtjente mægler (hånddrejet stolpe). Firmaet Topwood i Assens sponserede træet. Der blev opsat en vandvarmer, så der nu er varmt vand til rengøring.

Et gipsloft i en af stuerne, der var ved at falde ned, blev repareret af en dygtig murer fra Håndværksmuseet Kejsergården i Randers. Loftet er lavet som gips på rørvæv, og der er ikke mange murere, der i dag laver den slags lofter, så vi er rigtig glade for samarbejdet med håndværkermuseets specialister. Museumsbutikken blev nyindrettet, og der blev opsat mere lys, så vareudbuddet nu fremstår mere indbydende, hvilket da også fik betydning for årets omsætning. At bygningen tager sig så godt ud midt i den nyudnævnte Cittaslow by, skyldes ikke mindst museumsforeningens bestyrelse, som har sørget for, at bygningen altid fremstår smukt kalket og tjæret og med røde pelargonier i vinduerne.

Ved sæsonstart i maj åbnede vi en udstilling i Vognporten med Anni Gamborgs kunst. Anni Gamborg er uddannet journalist, og interessen for ord fornægter sig ikke i hendes malerier, hvor titler som Hønsesalat, Kovending og Fluenet understøtter de små billedfortællinger.

Søndag den 30. juni fejrede hele Mariager børnefest og Rosens Dag, og denne dag var museet i den gamle købmandsgård befolket af købmanden og hans familie, og på gårdspladsen kunne man se en smed, en børstenbinder og en lysestøber i funktion.

I dagene 23.-25. september blev magasinet i bunden af Vognporten rømmet. Dette lokale er så fugtigt, at alle museumsgenstandene var dækket af et hvidt lag sundhedsskadeligt skimmel. Arbejdet foregik i beskyttelsesdragter, og genstandene blev pakket på paller og kørt til Samlingshuset i Vestbjerg, hvor de er blevet varmebehandlet. Nu forestår så arbejdet med at sortere det fra, som ikke står til at redde.

Den 28. september lagde museet kulisser til filmoptagelser. Købmandsbutikken og Bugges stue blev brugt til optagelser til Henrik Bugge Mortensens film om "Daglejernes børn".

Søndag den 8. december inviterede Mariager Museum på julehygge i den gamle købmandsgård. De fine gamle stuer var pyntet op til jul, og købmandsbutikken bugnede af spændende julevarer. I køkkenet blev der kogt klejner, og i den fine stue med juletræet sad Anna Hadsund og kniplede det fineste julepynt, mens der blev støbt lys i bondestuen. Ude og inde var der boder med salg af husflid, juletræer, æbler og nødder, og på loftet kunne man møde en "birgittinernonne" og alle de engagerede folk fra Birgitta-foreningen, der solgte lys, honning og Birgitta-figurer. Mariager Museumsforening sørgede for, at der var kaffe på kanden, og i Vognporten sørgede kjøgemester Jesper Lynge og oldfruen Ulla Bergholdt for, at ingen behøvede at gå sultne

fra museet. Fra museet kunne man komme på tur rundt i byen med Anders Overgaard Andersens hestevogn. Arrangementet var overvældende godt besøgt. Fra ugebladet Hjemmet havde vi besøgt af en journalist og en fotograf, som i december 2014 bringer en artikel om arrangementet, hvor man vil kunne se alle de fine billeder fra den maleriske købmandsgård.

MØLLEHISTORISK SAMLING OG NORDJYLLANDS HISTORISKE MUSEUMS MØLLER

I 2013 blev der arbejdet målbevidst på at udvikle nyt materiale til Møllehistorisk Samling til brug for folkeskolens elever. Materialet læner sig op ad de læseplaner, som er gældende for folkeskolen, og der blev udarbejdet en folder, som blev udsendt til skolerne, med ideer til, hvordan Møllehistorisk Samling kan indgå i undervisningen ikke blot i historie, men også i natur og teknik, fysik, matematik m.v. Alle materialer præsenteres på Internettet og kan suppleres med applikationen "Danske Møller" til iPhones. Materialet er bl.a. blevet præsenteret for Mariagerfjord Kommunes lærere på en "Naturfagsbasar" afholdt på Gasmuseet den 23. januar.

Via Møllepuljen fik museumsinspektør Lise Andersen en måneds frikøb til at redigere det kursusmateriale, som bruges ved Møllepuljens møllepasserkurser. Bogen er færdigredigeret, men der mangler stadig penge til trykningen. Møllepasserkurserne foregår dog uforandret med møllebygger Michael Jensen og museumsinspektør Lise Andersen som undervisere. I 2013 afholdtes kursus den 12.-13. april på Skenkelsø Mølle, hvor 18 nye sjællandske møllepassere fik bevis på deres duelighed.

Henover året afholdtes arrangementer, der tog afsæt i emner som korn, mel og brød. Bi Skaarup, den kendte specialist i historisk mad, kom den 14. marts og fortalte om "Det gode brød", som det har været spist i Danmark gennem tiden. Der var rig mulighed for at smage på de forskellige brødtyper.

Søndag den 26. maj fejrede vi Brødets Dag – en aktivitetsdag for hele familien, hvor vi fokuserede på fremstillingen af det gode brød. På gårdspladsen malede børnene mel på skubbekværn og bagte på vikingemanér, mens møllelaugets kvinder bagte rug- og hvedebrød af Havnø Mølles eget mel. Falslevgaard Mølle deltog med en stand, hvor de fortalte om de gode kornsorter, og der blev vist film om brødbagning før og nu. I anledning af efterårsferien havde vi inviteret skolebørn med for-

ældre og bedsteforældre til Vindens Dag den 17. oktober. Her blev bygget vindmøllevinger af formplast. Vingernes effektivitet kunne børnene bagefter afprøve på en forsøgsopstilling, hvor de skulle kunne få en lampe til at lyse.

På Havnø Mølle afholdtes som sædvanlig Dansk Mølledag den 16. juni, hvor der var mulighed for at se møllen i gang, og hvor der var gratis ture med hestevogn rundt i den dejlige natur ved Havnø.

Søndag den 15. september fejrede vi høstfest og æbledag på Havnø Mølle. Vi startede med en andagt forrettet af sognepræst Mette Tved Hansen, Visborg. Herefter gik vi i krig med at fremstille æblemost af gode danske æbler, som de besøgende medbragte. I kaffeteltet serverede Havnø Mølles Venner æbleflæsk og forskellige former for æblekage. Hen på eftermiddagen var der vind nok til, at der kunne males en portion rugmel.

Med Ulsted mølle har det længe stået sløjt til. Den udvendige vedligeholdelse er blevet forsømt, og siden møllen i 2005 havarede i en storm og efterfølgende fik ny hat, har det været tydeligt, at taget på møllekroppen var i meget dårlig stand. Flere henvendelser til Aalborg Kommune, der ejer møllen og har ansvar for den udvendige vedligeholdelse, resulterede i, at man lovede at tage møllen med i sine prioriteringer. Nu i 2013 var der stadig ikke fundet penge til et nyt tag, og nu havde det indtrængende vand skadet tømmeret i den bærende konstruktion i en sådan grad, at et nyt tag ikke længere kunne redde møllen. Tømmeret var så skadet af råd, at det var nødvendigt at tage møllen helt ned og lægge den i mølpose, så den ikke lider yderligere skader, før der er rejst midler til en gennemgribende renovering.

Aalborg Kommune bekostede en møllebyggers hjælp til en minutiøs registrering af møllen og selve nedtagningen, men har også gjort klart, at de forventer, at hvis møllen skal genrejses, så er det museet, der i samarbejde med lokale organisationer i Ulsted skal finde pengene. Det bliver så en udfordring for os i den kommende tid. Medlemmerne af Ulsted Møllelaug og den ansvarlige museumsinspektør har hver på deres måde bidraget til at billiggøre projektet for Aalborg Kommune ved at stille deres arbejdskraft til rådighed. Møllelauget påtog sig at fjerne den gamle tagbeklædning, sørge for afsætningsplads og fundament til møllehatten, der skulle løftes ned, og i det hele taget gøre klar, så møllebyggerarbejdet blev billigst muligt. Inspektøren påtog sig registreringen af møllen sammen med møllebyggeren samt koordineringen og dokumenteringen af nedtagningen.

SAMLINGERNE

Samlingerne har i det forløbne år arbejdet intenst med en udvidelse af Samlingshuset i Vestbjerg. Allerede ved husets indvielse i 2011 var det et faktum, at bygningen var for lille. Under byggeprocessen blev Nordjyllands Historiske Museum nemlig fusioneret med først Sydhimmerlands Museum og senere Mariager Museum. Det betød, at der manglede plads til samlingerne fra Mariagerfjord kommune, der i øjeblikket står opbevaret under utidssvarende og meget trange forhold.

For at imødekomme det opståede pladsproblem blev der i den oprindelige kontrakt indskrevet en option på op til 50 % udvidelse af magasinet i Vestbjerg. Det er den option, som det nu, takket være en særdeles konstruktiv dialog og stor velvilje fra Mariagerfjord kommunes side, er mulig at benytte. Udvidelsen vil stå færdig i efteråret 2014, og herefter påbegyndes endnu en stor flytning af museumsgenstande.

Ved siden af arbejdet med udvidelsen af Samlingshuset har afdelingen deltaget i opsætningen af jubilæumsudstilling ”Aalborg i Verden” på Aalborg Historiske Museum. Det var en på alle måder sjov, men også krævende opgave, da udstillingen rummer mange genstande, hvoraf en del kun sjældent – eller måske aldrig – tidligere har været udstillet. I den forbindelse bør sendes en stor tak til vores gode samarbejdspartnere fra Bevaringscenter Nordjylland, der ydede uvurderlig hjælp med klargøring og opsætning af de mange genstande.

Endelig fortsætter indflytningen og på plads-sætningen af genstande til Samlingshuset ufortrødent. I 2013 har det primært været genstandene fra Hals Museum, der har stået for tur, og den proces vil fortsætte frem til sommeren 2014.

I forbindelse med flytningen af delsamlingerne fra museets forskellige afdelinger foretages en samlingsrevision. Revisionen tjener to formål: den skal dels give et overblik over samlingsernes tilstedeværelse, tilstand og omfang, dels trimme samlingerne, så de passer til det fusionerede museums profiler og arbejdsområder.

Som hjælp til det sidste er der på nyere tidsområdet blevet formuleret en egentlig indsamlingspolitik, der fastlægger procedurer, retningslinjer og samlingsområder for museets indsamling. Dokumentet, der også vil ligge til grund for fremtidig indsamling, vil i løbet af 2014 blive offentliggjort på museets hjemmeside.

Af yderligere opgaver kan nævnes, at museets samlingsinspektør sidder med i en af de arbejdsgrupper under Kulturstyrelsen, der kommer med anbefalinger til udviklingen af Fælles Museums-

IT – et nyt system til registrering af samlinger og genstande på de danske statslige og statsanerkendte museer. Museets konservatorer, med baggrund i erfaringerne fra etableringen af Samlingshuset, blevet bedt om at holde oplæg på forskellige faglige netværksmøder – bl.a. om erfaringerne med varmedesinficering af genstande samt etableringen af et katastrofeberedskab ved hjælp af risikominimering. Desuden har året været præget af et stort antal faglige besøg fra andre museer og fællesmagasiner, som ønskede at se og høre om Samlingshusets magasiner og øvrige faciliteter.

VIKINGECENTER FYRKAT

Et godt og velbesøgt år med masser af daglige aktiviteter: Rundvisninger, lejrskoler, undervisning, lege, håndværk, brødbagning, vikingesysler og alt det sædvanlige. Vi gennemførte sommerskole med en flok glade og motiverede børn, som alle lavede mad, samlede teurter, legede samt deltog i kamptræning og forskellige håndværk. Som i de foregående år sluttede sommerskolen med en kampopvisning for deltagernes familier og overrækkelse af diplomer for gennemført vikingeoplæring.

I år har der været hverdagsaktiviteter også på Borgen, hvor krigeren Grimulf trænede de besøgende til krigergerning. Man kunne lære at bruge sværd, våbenøkse og spyd – dog med øvelsesvåben af træ. Bueskydningsbanen blev indviet, og der arbejdedes på at indrette en træningsbane, hvor de besøgende kan opøve færdigheder inden for balance og muskeltræning. Alle aktiviteterne forventes at blive videreført i 2014.

Sommeren igennem blev der demonstreret forskellige håndværk på Vikingegården. I år blev det til smedning, bronzestøbning, pottemagerarbejde og forskelligt uldarbejde, bl.a. filtning, spinning, nålebinding og plantefarvning. Vi var også så heldige at få besøg af to vævere. Den første, som var fra Tyskland, brugte en uge på at sætte vores opstadvæv i smedens bolig op med nyt plantefarvet garn efter alle kunstens (og vikingetidens) regler med trenden i et brikvævet bånd. Senere på sæsonen kom den næste væver, som var fra Norge og på vej hjem fra en foredragsrække i Tyskland om kipervævning på opstadvæv, som hun netop havde skrevet en bog om. Hun indrettede sig i udstillingen i besøgscenteret med sin væv og demonstrerede vævning for alle gæsterne i en uges tid. Vi er så heldige på Vikingegården at have plads til overnattende gæster, og det lokker frivillige fra udlandet til at lægge vejen forbi og arbejde med deres vikingehåndværk til stor glæde for gæsterne og inspiration for de faste vikinger.

Også det årlige Vintersolhvervsmarked er et veloverstået kapitel. I år med omkring 600 gæster fra nær og fjern, som benyttede lejligheden til at besøge de mange håndværksboder, købe julegaver og smage på midvintersuppe og hjemmebagt brød fra Kjøgemester og Oldfrues feltkøkken, der var rykket ud fra Lindholm Højes Cafe for at traktere de mange vikinger og gæster i vinterkulden. Markedet sluttede traditionen tro med fakkeltog og solhvervsoftring af faklerne på bålet, mens solhvervsversene blev fremsagt endnu engang.

ØKONOMI OG MEDARBEJDERE

Ved Nordjyllands Historiske Museum var der i 2013 beskæftiget 108 personer svarende til 52 fuldtidsstillinger. Museets bestyrelse bestod ultimo 2013 af: formand og repræsentant for foreningerne Leif Sondrup og næstformand og repræsentant for Mariagerfjord Kommune, Kirsten Huusom, repræsentant for foreningerne Jørgen Skov Andersen, repræsentant for foreningerne Bjarne Sigvardt Hansen, repræsentant for foreningerne Niels Bork, medarbejderrepræsentant Kim Romdrup, medarbejderrepræsentant Bodil Frandsen, repræsentant for Aalborg Kommune, Lis Vestergaard, repræsentant for Aalborg Kommune, Christian Hagelskjær, repræsentant for Aalborg Kommune, Elin Møller, repræsentant for Mariagerfjord Kommune, Ronny Thomsen og repræsentant for Rebild Kommune, Henrik Christensen. Museets daglige ledelse varetages af museumsdirektør, ph.d. Lars Christian Nørbach.

Nordjyllands Historiske Museum havde i 2013 udgifter på 31.881.178 kr. og indtægter på 31.877.023 kr., og museets reserver kunne således tilføres 4.155 kr. Museet finder stadig over 40 % af sin omsætning fra andre kilder end offentlige tilskud.

Nøgletal

Aalborg Komme	9.402.361 kr.
Mariagerfjord Kommune	3.607.000 kr.
Rebild Kommune	700.000 kr.
Staten	4.751.156 kr.
Entré og salgsindtægter	2.388.914 kr.
Fonde og arkæologi	8.465.633 kr.
Indtægtsdækket virksomhed	2.566.114 kr.

- Lise Andersen, Heino Wessel Hansen: "Jízda králů ve Vlčnově z pozice outsidera". I: *Národopisná revue*, 1/2013. Red.: Jan Krist, Martina Pavlicová m.fl., Strážnice 2013, pp. 14-19. (Tidsskriftet er fagfællebedømt).
- Niels Haue 2013: Undersøgelserne ved Fyrkat. I: Andres S. Dobat (red.): Kongens Borge. Rapport over undersøgelserne 2007-2010. Jysk Arkæologisk Selskab, Højbjerg.
- Christian G. Klinge: Træhuse fra Aalborg 1050-1600. Planløsninger og indretninger. KUML 2013, s. 107-143. Peer reviewed.
- Caspar Jørgensen og Morten Pedersen (red.): *Industrial Heritage in Denmark: Landscapes, Environments and Historical Archaeology*. Aarhus Universitetsforlag, 2014. Peer reviewed.
- Caspar Jørgensen og Morten Pedersen: Introduction. I: Caspar Jørgensen og Morten Pedersen (red.): *Industrial Heritage in Denmark: Landscapes, Environments and Historical Archaeology*. Aarhus Universitetsforlag, 2014, side 11-26. Peer reviewed.
- Henrik Gjøde Nielsen: Hals Skanse under Junigrundloven. Forlaget Nordjylland, 2013. 108 s.
- Lars Christian Nørbach – Aalborg Historiske Museum 150 år den 8. juni 2013. Forlaget Nordjylland.
- Lars Christian Nørbach – Forord. I: Andres S. Dobat (red.): Kongens Borge. Rapport over undersøgelserne. Jysk Arkæologisk Selskab, Højbjerg.
- Morten Pedersen (red.): *Fabrik og Bolig. Det industrielle miljø i Norden. 2013*. Selskabet til bevaring af industrimiljøer. 2013. Peer reviewed.
- Morten Pedersen: Technological transfer or colonial exploitation?: New research on Danish multinational enterprise in Asia. *TICCIH Bulletin*. 60, side 6-7.
- Morten Pedersen: Cement Plants of a New Era. I: Caspar Jørgensen og Morten Pedersen (red.): *Industrial Heritage in Denmark: Landscapes, Environments and Historical Archaeology*. Aarhus Universitetsforlag, 2014, side 213-236. Peer reviewed.
- Bente Springborg, Stig Bergmann Møller og Jakob Ørnberg: *Aalborg 1300 – 1662. By, slot og befæstning*. Aalborgbogen 2013. Udgivet af Selskabet for Aalborgs Historie m.fl.
- Jakob Ørnberg: Byer i bevægelse. Aalborg-Nørresundby, Nordpress. (i samarbejde med Svend Christensen), 181 sider, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Tolderen, heksen og borgmesteren. Om gravminder og godtfolk i Aalborgs Vor Frue Kirke s. 9-35 i *Fra Himmerland og Kjær Herred*, 102. årgang, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Anmeldelse af Poul Grinder-Hansen: Frederik 2. Danmarks renæssancekonger i www.historiconline.dk, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Anmeldelse af Joel F. Harrington: Bøddel af Guds nåde. En skarpretters dagbog 1573-1617 i www.historiconline.dk, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Slaget om Aalborg 1644. Første del, s. 15-19 i *Garnisonen*, nr. 1. Aalborg Forsvars- og Garnisonsmuseums støtteforening, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Slaget om Aalborg 1644. Anden del, s. 11-15 i *Garnisonen*, nr. 2. Aalborg Forsvars- og Garnisonsmuseums støtteforening, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Heksens epitafium s. 11-15 i *Skalk*, nr. 2, 2013.

Jakob Ørnbjerg: Jens Bang var ingen slagsbror s. 8-9 i *Indsigtt, Nordjyske*, 11. august 2013.

Jakob Ørnbjerg: Kunne Jens Bang være blevet borgmester? s. 10-11 i *Indsigtt, Nordjyske*, 18. august 2013.

Jakob Ørnbjerg: I stuerne hos Jens Bang s. 6-7 i *Indsigtt, Nordjyske*, 25. august 2013.

Ulla Varnke Egeskov: Regeringsanlægget i Rold Skov, Regan Vest. I *Fra Himmerland og Kjær Herred*, 102. årgang, 2013, s. 125-139.

